

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΕΤΗΣΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Κλέων Ραγκαβής

Εικονολλάσται [απόσπασμα: μέρος Ε', σκ. 8]

Δράμα

Ποικίλη Στοά (Ημερολόγιο), Αθήνα

τμ. 14 (1899), σ. 504-511

Βερολίνον, τῆ 24ῃ Νοεμβρίου 1898

Φίλε Κύριε,

ΟΙ ζητεῖτε δύο σκηνάς τῶν "Εἰκονοκλαστῶν", ὅπως ἀναγνωσθῶσιν ἐν τῷ "Παρνασσῷ" καὶ ἀσμένως λίαν συμμορφοῦμαι πρὸς τὴν αἴτησιν ταύτην. Εἰμί εὐτυχῆς ἐπὶ τῇ ιδέᾳ, ὅτι μοὶ παρέχεται οὕτως εὐκαιρία, ὅπως διανύσω καὶ αὐθις, νοερῶς τοῦλάχιστον, μίαν ἐσπέραν ἐν μέσῳ τῶν φίλων τοῦ "Παρνασσῶ" συναδέλφων, ἀναπολῶ δ' ἔτι μετὰ συγκινήσεως τὴν ἐτέραν ἐκείνην, καθ' ἣν, πρὸ δεκαετίας ἀκριβῶς, παρέστην αὐτοπροσώπως, εὐτυχέστερος τότε κατὰ τοῦτο, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐνίων ἐκ τῶν λυρικῶν δοκιμῶν μου.

Ἡ λατρεία διὰ τὴν θεοπεσίαν ἡμῶν γλώσσα, καὶ τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς ἢ ἀναγέννησις ὑπῆρξαν τὰ δύο τοῦ βίου μου ἰδεώδη, ἢ δ' ἐλάχιστη τῶν ἀσθενῶν δοκιμῶν μου ἀξία ἔγκειται εἰς τοῦτο ὅτι πρωτανέουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα. Ἀκραφνῶς ἐθνικὰ εἰσὶ τὰ ἔργα ταῦτα καὶ διὰ τῆς ἱστορικῆς ὕλης, καὶ διὰ τῆς ὅλης αὐτῶν ὕφης, καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς, πᾶσα δὲ αὐτῶν λέξις μαρτυρεῖ ὅτι ἐγράφησαν δι' Ἑλληνικά ὄψα, ὅτι ἀπευθύνονται εἰς Ἑλληνικὰς καρδίας.

Καὶ ὁμως, φεῦ, συννεπεία τῆς παρ' ἡμῖν καταστάσεως, τὰ δύο τελευταῖα δράματά μου ἐν Γερμανικῇ μόνον μεταφράσει μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν, καὶ ἀναβιβάζονται ἐπὶ τῶν κριωτέρων Γερμανικῶν σκηνῶν, πρὶν ἢ γνωσθῶσιν ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο ὑπῆρξε δι' ἐμέ, ὡς ἦν ἐπόμενον, εἰς ἄκρον ἀλγεινόν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπραξί πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅπως διευκολύνω τὴν ἐν Ἀθήναις διδασκαλίαν τῆς "Δουκίσεως τῶν Ἀθηνῶν", χαίρων δὲ διαπέμπω σήμερον ἐλάχιστα τῶν "Εἰκονοκλαστῶν" δείγματα.

Τὴν χαρὰν μου δὲ ταύτην ἐπανξάνει ἢ σταθερὰ πεποίθησις, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀφετηρίαν νέας, ἀνθηροτέρας τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἐποχῆς. Μετὰ βαρῶν χειμῶνα, μειδιᾷ τέλος ἢ χροσὴ ἀνταύγια νέου ἔαρος, καὶ πανταχοῦ ἤδη προβάλλουσιν, ἀσφαλῶς ἐκκολαπτόμενοι, οἱ κάλυκτες νέων ἐθνικῶν ἐλπίδων.

Ὅδδὲ θεωρῶ ὡς τὸ ἐλάχιστον τῶν εὐφροσύνων τούτων συμπτωμάτων τὴν προσεχὴ ἔναρξιν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, ὅπερ ὀφείλει τὸ ἔθνος, μετὰ τοσοῦτων ἄλλων, εἰς τὴν πεφωτισμένην μέριμναν λαοφιλοῦς Ἀνακτος. Φυτεύεται οὕτως εἰς τὸ θαυμασίως γόνιμον Ἑλληνικὸν ἔδαφος θαλερὸς μυρσίνης κλάδος, οὗ ἀπεκδέχομαι ταχεῖαν καὶ ἀμφίλαφὴ τὴν ἐξάνθησιν.

Ἐπὶ τοιούτων διαπνεόμενος προσδοκῶν αἰσιωτέρον μέλλοντος, διαπέμπω δι' ὑμῶν εἰλικρινῆ χαιρετισμὸν εἰς πάντας τοὺς ἐν τῷ Συλλόγῳ συναδέλφους, καὶ σὺν τοῖσι εἰς τὴν φιλοπάτριδα νεολαίαν, ἡμῖς, κατὰ τὴν παράστασιν τῆς "Δουκίσεως", μοὶ παρέσχε τοσοῦτον ἐνθουσιώδη δείγματα τῶν ἐξόχως εὐγενῶν αὐτῆς διαθέσεων.

Πρὸς τὸν κύριον Μ. Π. Λάμπρον

Γενικὸν Γραμματεῖα τοῦ "Παρνασσῶ"

Ἐκ καρδίας ὑμέτερος

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ*

*Τις τήλικαυτήν ἤκουσε βαρῦθυμον μανίαν,
μητρός μανίαν εἰς νιόν; Αἱ πάθους φιλαρχίας!
οὐ πάραλις ἐκμαίνεται κατὰ τῶν σκῆμων οὕτως.*

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΑΣΣΗΣ]

ΜΟΛΙΣ κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα κατέστη ἐφικτὴ ἐμβριθεστέρα μελέτη καὶ δικαιότερα ἐκτίμησις τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ πρὸ τούτου περὶ αὐτῆς γράψαντες ἦσαν σχεδὸν ἀνεξαιρέτως, ὡς ὁ ἀββᾶς Lebeau, Ἰησουῖται, διαπνεέμενοι εἰσέτι ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν μίσους, τοῦ πηγάσαντος ἐκ τῶν θρησκευτικῶν τοῦ μεσαιῶνος διαπληκτισμῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, κατὰ συνέπειαν, ἀπλοῦ λίβελλοι, παριστῶντες τὴν περιδοξὸν ἐκείνην Αὐτοκρατορίαν, ἐν ἣ συνοψί-

ζεται χιλιετῆς βίος τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, καὶ τοῦ μείζονος ἡμίσεως τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου, ὡς καταστάλλαγμα πάσης διαφθορᾶς καὶ ταπεινώσεως. Τοσοῦτον δὲ βαθέως ἐνεργίζώθησαν αἱ στρεβλαὶ αὗται

* Σ. Δ. Π. Σ. Εὐτυχῆσαντες νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ ἐν Βερολίῳ Προσδευτοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιφανοῦς ἡμῶν συνεργάτου κ. **Κλέωνος Ῥαγκαβῆ** τὸ ὄραϊον **Προοίμιον** τοῦ νέου δράματός του οἱ **ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΑΙ**, δημοσιεύομεν αὐτὸ μετὰ τοῦ πρὸς τὸν σύλλογον

δοξαίαι ἐν τῇ συνειδήσει τῶν νεωτέρων ἔθνῶν, ὥστε καὶ σήμερον εἰσέτι ὑπάρχουσι πολλοί, οἱ μὴ ὀλοσχερῶς αὐτῶν ἀπαλλαγέντες, ἢ δὲ λέξις βυζαντισμὸς κατέστη συνώνυμος τῆς περὶ τὰ ταπεινὰ ματαιοσχόλου μικρολογίας.

Εἰς τὸν Γίββωνα πρῶτον ἀνήκει τὸ κλέος ὅτι ἀνέτρεψε τὸ οἰκτρὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, τὸ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἐμπαθείας βασιζόμενον, ἢ δὲ μεγάλη αὐτοῦ συγγραφή, ἣν συνέταξεν ἀντλήσας ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν πηγῶν, τυγχάνει ἡ πρώτη ἀξία τοῦ ὀνόματος· ἀλλὰ κέκτηται καὶ αὕτη πολλὰς ἐλλείψεις, ἃς συνεπλήρωσαν ἀργότερον τὰ λαμπρὰ ἔργα τῶν Γερμανῶν βυζαντιολόγων, τοῦ Γερβίνου, τοῦ Horf, καὶ ἄλλων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἱστορικὴν ταύτην παλινόρθωσιν μεγάλως ἐπεβοήθησαν καὶ τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν, τοῦ Παπαρῤῥηγοπούλου ἰδίως καὶ τοῦ Λάμπρου, οἵτινες, πικρὸς ξένου καταλληλότεροι, ὅπως ἐμβαθύνωσιν εἰς τὰς δέλτους τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων, κραταιῶς συνετέλεσαν πρὸς διαλεύκανσιν καὶ ἀναπαράστασιν τῶν ἀληθῶν γεγονότων.

Ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς τῆς ἀμερολήπτου ταύτης ἐρεύνης ἐξάνεστη ἐπὶ τέλος ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἐκ τοῦ ζόφου, ὑπ' ὃν εἶχε παραμείνει ἐπ' αἰῶνας κεκαλυμμένη, ἢ δὲ ἀποκάλυψις αὕτη ἐνέπλησε καταπλήξεως τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην. Καὶ οὐχὶ ἀδίκως, τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ Αὐτοκρατορία ἐκείνη, ἣτις εἶχε χαρακτηρισθῆ ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, ἀνέλαμπεν ἤδη ὑπὸ τὴν φαεινὴν αἴγλην μιᾶς τῶν εὐκλεεστέρων ἱστορικῶν ἐποχῶν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἀνθρωπότητος. Σικιὰς βεβαίως εἶχε καὶ αὕτη πολλὰς, ὡς πᾶσα ἑτέρα, ἀλλ' ἐν τῇ ὅλῃ εἰκόνι ἐπρυτάνευον τὰ φωτεινὰ χρώματα, καὶ συνεχεῖς ἦσαν αἱ σελίδες τοῦ ἀμαράντου κλέους. Ποῦ ἦνθησαν πράγματι Ἄνακτες ἐνδοξότερον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Λέοντος Γ' ; Ποῦ Στρατηγοὶ περικλεέστεροι τοῦ Βελισαρίου καὶ Ναρσῆ ; Ποῦ νομοθέται περινοῦστεροι τοῦ Τριβουνιανοῦ ; Ποῦ θεολόγοι ὑψιπετέστεροι τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου ; Ποῦ καλλιτέχναι μεγαλοφυέστεροι τῶν κτιστῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας Ἰσιδώρου καὶ Ἀνθεμίου ;

Τοιοῦτους γεννήσασα ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, ἠδυνήθη, ἵνα συντελέσῃ τὴν μοιραίαν αὐτῆς ἀποστολὴν, καὶ ὑπῆρξεν ἐπὶ χίλια ὄλα ἔτη τὸ ἀκράδαντον προπύργιον τῆς λοιπῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν πανταχόθεν, ἐκ βορρᾶ καὶ ἐξ ἀνατολῶν ἀπαύστως καταρῥασσομένων βαρβαρικῶν χειμάρρων τῶν Γότθων, τῶν Ἀβάρων, τῶν Ῥώσων, τῶν Ἀράβων, τῶν Τούρκων καὶ τῶν ἄλλων. Ἐάν, παρὰ πάντας τοὺς μακροὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων, ἐπλημμύρησαν ἐπανειλημμένως οἱ Γότθοι τὴν Ἰταλίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Ἰσπανίαν, ἐάν Γαῖ-

«Παροδόον» γράμματος τοῦ διαπρεποῦς Λογίου. παραθέτοντες ἐν ταύτῳ μόνον δυστυχῶς, ἐνεκα τῆς καθυστερήσεως τῶν χειρογράφων, ὀλοκλήρον τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ὑπέροχον ὀκνην τῆς Ἄποτιφλώσεως, ἣς ἡ ἀνάγνωσις παρέχει πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ νέου ἔργου τοῦ θαυνοστέφους Συγγραφέως τῆς «Δουκιδόσης τῶν Ἀθηνῶν».

ται, καὶ Παίονες, καὶ Δάκες καὶ παντοειδεῖς ἄλλοι βάρβαροι εἰσέδυσαν καὶ ἐγκατέστησαν ἐν αὐτοῖς τοῖς σπλάγχνοις τῆς Αὐτοκρατορίας, εὐκόλως κατανοεῖ τις ποία ἤθελεν εἶναι ἡ τύχη τῆς Εὐρώπης ἄνευ τῶν μακρῶν ἀγώνων τῶν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ αὐτῆς προκινδυνεύοντων Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων. Οὕτως ὥστε ἡ ἐμβριθῆς ἱστορία ἀνομολογεῖ σήμερον ὅτι, ἐὰν αἱ πλεῖσται καὶ φεβρώτεραι τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν ἀπεκρούσθησαν, ἐὰν κατέστη οὕτως δυνατὴ ἡ ἀναγέννησις τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πνεύματι ἀναβαπτισθέντων ἐθνῶν τῆς δύσεως, καὶ ἡ ἐξάνθησις τοῦ θαυμασίου συγχρόνου πολιτισμοῦ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τοῦ Βυζαντίου Αὐτοκρατορίαν. Ὅλως διάφορος ἤθελεν εἶναι, ἄνευ τῶν χιλιετῶν ἐκείνων ἀγώνων, ἡ σημερινὴ μορφή τῆς Εὐρώπης καὶ ἀρκεῖ ὡς ἀπόδειξις τούτου τὸ γεγονός ὅτι ἅμα ἀγνωμόνως ἐγκαταλειφθὲν τὸ Βυζάντιον, κατέπεσε τέλος πρὸ τῶν ὀρδῶν τῆς ἡμισελήνου, ἤρκεσαν ὀλίγα μόνον ἔτη ὅπως ἐπιφανῶσιν οἱ γαυριῶντες Ἑμίραι πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Βιέννης.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ θέμα τοῦ προκειμένου δράματος, οὐδεμία ἴσως περίοδος τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας κατενοήθη ἀνακριβέστερον τῆς μεγάλης ἀναμορφώσεως, τῆς ὀφειλομένης εἰς τὴν περιφανῆ οἰκογένειαν τῶν **Ἰσαύρων**. Ἐκλήθησαν οὗτοι **Εἰκονοκλάσται**, διότι σὺν ἄλλοις ἐπεχείρησαν καὶ τὴν κατάργησιν τῆς ἀληθοῦς τῶν εἰκόνων εἰδωλολατρίας, εἰς ἣν εἶχεν ἐξοκεῖλει ὁ ἀμαθὴς λαός, προέκυψαν δ' ἐκ τούτου στάσεις αἱματηραί, καταπλήξασαι τὴν κοινὴν φαντασίαν, ἀλλ' ἀληθῶς τὸ ἔργον τῶν Ἰσαύρων ὑπῆρξεν ἀσυγκρίτως ὑψηλότερον καὶ σπουδαιότερον, ἀποτελοῦν πλήρη τοῦ δημοσίου καὶ πνευματικοῦ βίου ἀναμόρφωσιν, καὶ τὴν ἴδρυσιν ἐποχῆς νέας, βασιζομένης ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐξ ὧν ἤνθησεν ὁ νέος πολιτισμός. Εὐτυχῶς ἀλάνθαστον μάρτυρα τοῦ ἔργου τῶν Ἰσαύρων ἔχομεν τὴν **Ἐκλογὴν**, τὸν θαυμασίον αὐτῶν κώδικα, ἐν ᾧ ἀπεθησαύρισαν πᾶσαν τὴν νέαν αὐτῶν νομολογίαν, τὴν ἐπεκτεινομένην εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ δημοσίου βίου. Καὶ δὲν κατίσχυσε μὲν τότε ἡ ἀναμόρφωσις αὕτη, διότι τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως ἦν ἔτι ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρόν, οὐδ' εἶχεν ἀνατεῖλει ἀκόμη ἡ ὑπὸ τῆς προνοίας καθορισθεῖσα ἐποχή, ἀλλ' ἐσπάρησαν τότε πάντες οἱ σπόροι, οἵτινες ἐξήνθησαν ἀργότερον διὰ τοῦ Λουθήρου καὶ Καλθίνου, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι ἄνευ τῶν Ἰσαύρων, οὐδέποτε ἤθελε βλαστήσει ἐκ τοῦ ἀποξηρανομένου κορμοῦ τοῦ Παπισμοῦ ὁ Προτεσταντισμός, εἰς ὃν ὀφείλουσι τὴν θαυμασίαν αὐτῶν ἐπιρρώσιν τὰ Σαξωνικὰ γένη, καὶ ἡ ἀνθρωπότης τὴν καταπληκτικὴν αὐτῆς πρόοδον.

Αὕτη ἡ μεγάλη ἱστορικὴ περίοδος, ἣν ἀναπαριστᾷ τὸ παρὸν δράμα, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ πρωταγωνιστησάντων προσώπων, ἐν οἷς κοχλάζουσι καὶ συγκρούονται τὰ πάθη ἐκεῖνα, ἅπερ ζῶντα ἐνεψύχουν αὐτά, καὶ ἅπερ ἐπήνεγκον τὴν μοιραίαν αὐτῶν καταστροφὴν. Ἡ Αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἐνσάρκωσις τῆς θρησκομανοῦς μικρονοίας, τῆς τέως κυριαρχούσης, περιέρχεται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς Κωνσταντῖνον τὸν Σ', ὃν ἐμψυχοῦσι πάντα τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη τῆς μεγαλοφυοῦς τῶν Ἰσαύρων γε-

νεάς, ἀλλ' ὄν ἀφοπλίζει ἡ εὐγενεσττέρα αὐτοῦ ἀρετή, τὸ ἀκοίμητον πρὸς τὴν μητέρα φίλτρον. Καὶ οὕτως κατισχύει πρὸς τὸ παρὸν τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως, ἡ ἄσπλαγχνος μήτηρ ἀποτυφλοῖ καὶ φονεύει, μετὰ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτῆς υἱοῦ, τὴν παγκόσμιον ἐλπίδα, καὶ παριστάμεθα εἰς τραγωδίαν ζοφεράν, ἣτις δια φωτίζει διὰ τοῦ ἀπαισίου αὐτῆς φωτὸς σπαραξικάρδιον καὶ γνήσιαν Βυζαντινὴν εἰκόνα.

Ὁ ὀλοκλυγμὸς τοῦ ὑπὸ τῶν Ἑριννύων διωκομένου Ὀρέστου, ὅστις ἀφύπνισε τὰς ἠχοῦς τοῦ Μηκυναίου Μελάθρου τῶν Ἀτρειδῶν, μόλις οὗτος εἶχε βυθίσει τὸ φάσγανον εἰς τὸ στήθος τῆς μητρὸς Κλυταιμνήστρας, ἀντήχησεν ἀπαισίως διὰ τῶν αἰῶνων, διέστειλεν ἀργότερον ἐν τῷ Δανικῷ Ἀνακτόρῳ τῆς Ἑλσινόρας τὰ χεῖλη τοῦ ἀλλόφρονος Ἀμλέτου, τῆς μεταγενεσττέρας ταύτης τοῦ Ὀρέστου ἐνσαρκώσεως, καὶ φερόμενος ἐπὶ τῶν παραρρέοντων τοῦ χρόνου κυμάτων, πληροῖ πάντοτε φρίκης τὰς ἐπαλλήλως ἐπερχομένας γενεάς. Ἄλλ' ἐπίσης φρικτὴ, ἐὰν μὴ φρικτοτέρα ὑπῆρξεν ἡ κραυγὴ τοῦ Κωνσταντίνου Σ' ὅτε ἠσθάνθη τὴν ὑπὸ τῆς τρυφερῶς φιλουμένης μητρὸς ὀπλισθεῖσαν χεῖρα τοῦ δημίου βυθίζουσαν τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον εἰς τὰς αἵμασσοῦσας τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κόγχας.

Βερολίον, 10 Αὐγούστου 1898

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ "ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΩΝ,,

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

ΜΕΡΟΣ Ε' : ΣΚΗΝΗ Η'

ΘΕΟΔΟΤΗ μόνη. Εἶτα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΘΕΟΔΟΤΗ

ΑΝΕΛΗΦΘΗ, ὦ Χριστέ!

Ἐμπρός! Πλήν που; . . . [Σπεύδουσα, ἀνοίγει παράθυρον καὶ φωνεῖ].

Πολίται, τὸν Τρισαύγουστον δολοφονοῦσιν! [Ἀντηχεῖ ἐκ τῆς ἐνδοτέρας αἰθούσης σπαραξικάρδιος κραυγῆ]. ὦ πανάγαθε Θεέ!

Ἐκεῖ! Ἐκεῖ! [Ὀρμαῖ καὶ πίπτει γονυκλινῆς πρὸ τῆς θύρας, ἣν σείει βιαίως]. ὦ οἴκτον! οἴκτον! ἔλεος!

[Ἀντηχεῖ καὶ ἑτέρα κραυγὴ ὡς ἡ ἄνω. Ἡ Θεοδότη, παράφορος ἐκ τοῦ ἄλλους, σγίζει διὰ τῶν ὀδόντων αὐτῆς τὰ παραπετάσματα. Αἶφνης ἀνοίγεται ἡ θύρα, καὶ εἰσορμαῖ ὁ Κωνσταντῖνος τυφλός. Αἵματηροὶ θρόμβοι ῥέουσιν ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐξορυχθέντων ὀφθαλμῶν. Ἡ Θεοδότη μένει παρὰ τὴν θύραν συνεσπειρωμένη καὶ ἄναυδος ἐκ τῆς φρίκης].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Φῶς! Φῶς! Τὸ φῶς μου δότε! Νύξ μ' ἐκάλυψε,
 νύξ αἰωνία! [Ἡ Θεοδότῃ ἐκρήγνυται εἰς λυγμούς].

Τὴν φωνὴν σου ἤκουσα,

ᾠ Θεοδότῃ! Σὺ μοὶ μένεις.

[Διευθύνεται πρὸς αὐτὴν κλονιζόμενος καὶ προτείνων τοὺς βραχίονας. Ἡ Θεοδότῃ, ἐπὶ τῶν γονάτων συρομένη, φθάνει μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅπου μένει θρηνοῦσα, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἄπτεται τῆς κόμης καὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς].

Δι' ἐμὲ

ὁ ζωοδότῃς Φοῖβος πλέον ἔδυσεν,
 αἱ χλοεραὶ κοιλάδες ἐμαράνθησαν,
 τὸ ρεῖθρον τῶν ρυάκων, οἱ ἐπέραστοι
 τοῦ Καταστένου λόφοι, τὸ στερέωμα,
 καὶ τὸ γελόεν τῆς θαλάσσης κάτοπτρον
 εἰς τὸ ζοφῶδες χάος ἠφανίσθησαν,
 καὶ ὡς ὁ Κάλν, ὁ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ,
 ἐν τῇ νυκτὶ πλανῶμαι πρὸς τὸν ὄλεθρον.

[Λυγμοὶ τῆς Θεοδότῃς]

Φιλτάτῃ, σ' ἐλησμόνουν. Ἐμαλάχθησαν
 οἱ θῆρες, οἱ ἐγγύς μου ἀπαφέντες σε,
 ὧ τὴν ἀπόγνωσίν σου εἰς τὸ ἄλγος μου
 προσέθηκαν; Τίς οἶδεν! Ἄλλ' ἀνέκφραστος
 ὑπῆρξε τοῦτο χάρις ὅπωςδῆποτε.

ΘΕΟΔΟΤΗ

Φεῦ, εἰς οὐδὲν ἢ τλήμων χρησιμεύω σοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὴν βακτηρίαν δός μοι, καὶ ὡς ἄλλοτε
 ἢ Ἀντιγόνη τὸν τυφλὸν Οἰδίποδα,
 μακρὰν ὁδήγησόν με. Ἀνεπέτασαν
 τὰς θύρας τῆς εἰρκτῆς μου οἱ βυθίσαντες
 εἰς τοῦ φωτὸς τὰς κρήνας τὴν σκληρὰν αἰχμὴν.

[Ἀνεγείρει τὴν Θεοδότῃν]

ΘΕΟΔΟΤΗ, μόλις τὰς λέξεις ἀθροῦσα.

Εἰς σὲ ἀνήκω πᾶσα, πλὴν αἱμάσσουσι
 τὰ τραυματὰ σου. Φίλους ἔχομεν πολλούς.
 Δι' ἀρωγὴν ἀμέσως σπεύδω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Μεῖνον. Μή.

Αἰσθάνομαι ὀλίγας τὰς δυνάμεις μου.
 Βαρεῖς οἱ τοῖχοι οὗτοι μὲ πιέζουσιν
 ὡς πλάξ τοῦ τάφου. Φοβερόν Ἀνάκτορον!

Μακράν! Μακράν! Οἱ κύνες ὀλολύζουσι,
καὶ περὶ σὲ πλανᾶται ἀγριόμορφον
τὸ φάσμα τοῦ Θυέστου.

ΘΕΟΔΟΤΗ

Φεῦ, πρᾶύνθητι.

[Ἐνθὺν ἔκτος τῶν Ἀνακτόρων μεμακρυσμένος θόρυβος. Πένθιμος
ἐν τῇ ἀποστάσει κωδωνοκρουσία].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, μετ' ἐξάψεως.

Ἄκουεις; Βράζει ἐν ἐμοὶ τὸ αἷμά μου.
Τοῦ πυρετοῦ αἱ φλόγες μὲ κατέκαυσαν.
Συρίζουσιν οἱ ὄφεις. Μὴ διώκουσι
τὸν μητραλοῖαν αἱ φρικώδεις Ἐρινυῖς;
Εἰς τὸ θηλάσαν στῆθος μέλαν φάσγανον
βυθίζει ὁ Ὀρέστης. Τρεῖς ἀπαίσιον!
Υἱὸς καὶ μήτηρ! Καὶ κακοῦργος, ἱερὰ
παντάλαν, ἢ τοῦ βίου παρασχοῦσά σοι.
Μακράν! Μακράν! Ὁ ἄδης ἐξερευέγεται
τὰ στίφη τῶν δαιμόνων. Πῶς ὠρύονται
αἱ ἄρπυιαι, αἱ κύνες τῆς Νεμέσεως.
Ἡ Μήδεια τὰ βρέφη ἐκρεοῦργησεν.
Ἰδέ, ἀπλοῦσι τοὺς μικροὺς βραχίονας,
ἐν ᾧ σπαράσσει μαιφόνως τὰς λευκὰς
ἐκεῖνη σάρκας. Στῆθι, ἀλιτήριε!
ὦ σκότος! σκότος ἀποτρόπαιον! Ἐλθέ,
βοήθει.

[Ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς Θεοδότης, χωρεῖ βήματά τινα, ἀλλὰ κλονίζεται καὶ
πίπτει ἐπὶ τοῦ κλιντήρος. Ἡ Θεοδοτὴ ῥίπτεται παρ' αὐτὸν γονυκλινῆς].

ΘΕΟΔΟΤΗ

ὦ Θεέ μου! Τί αἰσθάνεσαι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὸν πυρετὸν τὸ ρίγος διαδέχεται.
Τὰ μέλη μου ναρκοῦνται, ἢ καρδία μου
σχιρτᾶ καὶ εἶτα βαραθροῦται. Ἡγικεν
ἢ ὦρα ἢ ἐσχάτη. [Ὁ θόρυβος ἐπιτείνεται].

ΘΕΟΔΟΤΗ

Οἶμοι, τάλαινα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὴν λύτρωσίν μου μὴ φθονῆς, ὦ φίλη μου.
Ἐπὶ τὰς κυπαρίσσους τέλος λήγουσιν
αἱ βάσανοι, τὸ ἄλγος τὸ ἀφόρητον.

[Λαμβάνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς διὰ τῶν χειρῶν, καὶ ἀτενίζει
ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς].

Σὲ καταλείπω, καὶ εἰς μάτην προσηλῶ
 εἰς τοὺς ἠδεῖς σου χαρακτῆρας τὴν κενὴν
 τῶν ὀφθαλμῶν κοτύλην. Ἡ ἀστράπτουσα
 μορφή σου ἀπεσθέσθη, ὡς τοῦ φθίνοντος
 ἐσπέρου σέλας. Τοὺς ξανθοὺς βοστρύχους σου,
 τοὺς ὀφθαλμούς σου, τὰς εὐτόρνους παρεΐας,
 εὐρίσκω πλέον μόνον ἄχρουν ἰνδαλμα
 εἰς τῆς καρδίας τοὺς μυχοὺς. Τὸν ἔσχατον
 δὸς ἀσπασμόν.

ΘΕΟΔΟΤΗ

ὦ φρίκη!

[Ἀσπάζεται αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον. Ἀντηχεῖ ὁ θόρυβος ἐγγύτερον.
 Ὁ Κωνσταντῖνος ἀνεγείρεται βιαίως].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἄγε, φύγωμεν

Μακρὰν τῶν δολοφόνων!

ΘΕΟΔΟΤΗ, θεωροῦσα ἐν ἀπογνώσει τὸν οὐρανόν.

Πολυεύσπλαγχνος

Πατὴρ καλεῖσαι, καὶ ἰδοὺ τὰ ἔργα σου.

[Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις ἐπ' αὐτῆς ἐρειδόμενος, μόλις βαδίζει].

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

